

**Уманський національний університет садівництва
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАНУ
Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова
Всеукраїнський науковий інститут селекції**

VI Всеукраїнська науково-практична конференція

**«ГЕНЕТИКА І СЕЛЕКЦІЯ
В СУЧАСНОМУ АГРОКОМПЛЕКСІ»**

15 жовтня 2021 року

Умань – 2021

Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі // Матеріали VI всеукраїнської науково-практичної конференції / [Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін.]. Умань, 2021. 228 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень науковців України, Білорусі, Молдови та Росії з актуальних питань генетики і селекції в сучасному агрокомплексі.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Непочатенко О. О. – доктор економ. наук, професор (*відповідальний редактор*);
Рябовол Л. О. – доктор с.-г. наук, професор (*заступник відповідального редактора*);
Полторецький С. П. – доктор с.-г. наук, професор, академік АН ВО України (технічний редактор);
Сержук О. П. – кандидат с.-г. наук, доцент (відповідальний секретар);
Білоножко В. Я. – доктор с.-г. наук, професор;
Діордієва І. П. – кандидат с.-г. наук;
Карпенко В. П. – доктор с.-г. наук, професор, академік АН ВО України;
Корнієнко А. В. – доктор с.-г. наук, професор, член-кореспондент РАСГН;
Косенко І. С. – доктор біол. наук, професор, член-кореспондент НАНУ;
Коцюба С. П. – кандидат с.-г. наук;
Крижанівський В. Г. – кандидат с.-г. наук;
Кунах В. А. – доктор біол. наук, професор, член-кореспондент НАНУ;
Любченко А. І. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Любченко І. О. – кандидат с.-г. наук;
Макарчук М. О. – кандидат с.-г. наук;
Мостов'як І. І. – доктор с.-г. наук, доцент;
Новак Ж. М. – кандидат с.-г. наук, доцент;
Опалко А. І. – кандидат с.-г. наук, професор;
Парій М. Ф. – кандидат біологічних наук;
Рябовол Я. С. – доктор с.-г. наук;
Січкарь В. І. – доктор біол. наук;
Яценко А. О. – доктор с.-г. наук, професор.

***Рекомендовано до друку вченою радою факультету агрономії УНУС,
протокол № 2 від 22.10.2021 р.***

За достовірність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.

© Уманський національний університет садівництва, 2021

ШКІДЛИВІСТЬ ЛУСКОКРИЛИХ ФІТОФАГІВ У НАСАДЖЕННЯХ СОРТІВ ПЕРСИКА РІЗНОГО СТРОКУ ДОСТИГАННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

І.В. ЮДИЦЬКА, Ю.Е. КЛЕЧКОВСЬКИЙ

*Мелітопольська дослідна станція садівництва
імені М.Ф. Сидоренка ІС НААНУ, м. Мелітополь*

Природні умови Півдня України сприяють успішному вирощуванню всіх плодових культур помірному клімату, зокрема персику.

В агроценозі даної культури присутня велика кількість як спеціалізованих так і багатоїдних фітофагів, які знижують продуктивність дерев та перешкоджають отриманню високих і стабільних урожаїв плодів високої якості. Серед них високу небезпеку становить комплекс шкідників з ряду *Lepidoptera*, найбільш поширеним і небезпечним видом з якого є східна плодожерка (*Grapholitha molesta* Busck.). Опосередковане поширення у насадженнях персика також має фруктова смугаста міль (*Anarsia lineatella* Zell.).

Шкідливість видів полягає в тому, що гусениці вигризають серцевини однорічних не задерев'янілих пагонів, внаслідок чого вони в'януть. Гусениці літніх генерацій пошкоджують плоди, живлячись м'якоттю, а іноді проникають в середину ще не затверділої кісточки. При відсутності захисних заходів втрати від пошкодження даними фітофагами можуть сягати 80–90% плодів.

Дослідження щодо вивчення фенології, біологічних особливостей розвитку вищевказаних лускокрилих шкідників проводилися багатьма вченими (Омельюта В.П., 1972; Чепурная В.І., 1978; Курбатов С.А., 1983; Куртанідзе Р.А., 1984; Гуммель Е.Р., 1988; Чернишов О.В., 1996; Яришева І.А., 2002; Клечковський Ю.Е., 2005; та ін.).

Зважаючи на значну поширеність східної плодожерки та фруктової смугастої молі на Півдні України було проведено дослідження щодо визначення їх шкідливості у насадженнях персика, що розташовані на НВД «Наукова» Мелітопольської дослідної станції садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН. Сортовий склад насаджень включав сорти раннього строку дозрівання: Іюньський ранній, Мелітопольський ясний, Чарівник, середньо- та пізньостиглі відповідно Златодар, Віренея, Редхавен, Спокуса та Золотистий, Мрія, Ювілейний Сидоренка.

Визначено, що перші пошкодження пагонів гусеницями східної плодожерки і фруктової смугастої молі спостерігаються у насадженнях персика у травні (поодинокі пошкодження), а плодів – з середини червня і до вересня в залежності від сорту.

Пошкодженість пагонів гусеницями східної плодожерки варіювала на різних сортах персика і становила 5,9% на сорті раннього строку достигання Мелітопольський ясний та до 1,1% – середньостиглому Віренея та пізньостиглому Мрія.

Відсоток пошкодження пагонів персика гусеницями фруктової смугастої молі виявився меншим та на всіх досліджуваних сортах становив у межах 0,3–1,5%.

Ступінь шкідливості східної плодожерки на плодах персика залежала від строку їх досягання. Сорти ранньої групи стиглості (Іюньський ранній, Мелітопольський ясний, Чарівник) пошкоджувалися гусеницями шкідника на рівні 3,0–4,0%, що у 2,5–2,9 рази менше ніж пізньостиглі.

Середньостиглі сорти персика займали проміжне положення і ступінь пошкодження плодів на яких була неоднаковою. Так, на сорті Златодар, строк досягання якого припадає на середину липня, цей показник був найменшим та становив 4,1–4,7%. На сорті Редхавен спостерігалось збільшення пошкодження плодів до 4,6–5,4%. Це пояснюється пізнішим строком його досягання (кінець липня–початок серпня), що припадає на період живлення гусениць другої–третьої генерації східної плодожерки. Аналогічна закономірність відмічена і на сорті Віреня, де рівень пошкодження плодів складав 6,0–6,8%.

Найбільше пошкодження плодів персика східною плодожеркою спостерігалось на пізньостиглих сортах, зокрема Мрія 9,0–10,2% та Золотистий – 10,3–11,7%. Збільшення рівня пошкодження плодів обумовлене більш пізнім терміном їх досягання, коли задерев'янілі пагони персика є не придатними для розвитку гусениць шкідника, тому їх живлення відбувається у плодах.

Гусениці фруктової смугастої молі пошкоджували плоди персика у 2,8–10,7 рази менше ніж східної плодожерки, що вказує на невисоку чисельність шкідника у насадженнях. Рівень пошкодження плодів ранньостиглих сортів Іюньський ранній, Мелітопольський ясний, Чарівник становив 0,4–1,3%, дещо підвищувався на сортах Редхавен і Віреня середнього строку досягання – 0,9–1,8% та пізньостиглому Ювілейний Сидоренка – 0,7–1,8%.

Найвищий відсоток пошкодження плодів фруктовою смугастою міллю спостерігався на пізньостиглих сортах Золотистий і Мрія – 1,2–3,1%.

Враховуючи ступінь пошкодження пагонів та плодів гусеницями східної плодожерки та фруктової смугастої молі на різних сортах персика було встановлено відсоткове співвідношення між видами. При обліках з пошкоджених пагонів та плодів персика було виділено від 57,9% до 91,5% гусениць східної плодожерки в залежності від сорту, що в середньому у роки досліджень становило у межах від 72,1% до 88,0%.

Отже, у насадженнях персика Півдня України домінуючим шкідливим видом є східна плодожерка, в меншій мірі – фруктова смугаста міль. Дані шкідники спричиняють прямі втрати урожаю. Рівень пошкодження плодів персика фітофагами збільшувався від ранньо– до пізньостиглих сортів та залежав в більшій мірі від строків їх досягання.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ГЕНЕТИКА І СЕЛЕКЦІЯ
В СУЧАСНОМУ АГРОКОМПЛЕКСІ»**

15 жовтня 2021 року

Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції / [Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін.]. Умань, 2021. 228 с.

Адреса редакції:

20305, вул. Інститутська, 1, м. Умань, Черкаської обл.
Уманський національний університет садівництва, тел.: 4–69–77.

Підписано до друку 25.10.2021 р. Формат 60x84 ¹/₁₆. Друк офсет.
Умов.-друк. арк. 14,18. Наклад 100 екз. Зам. №259.

Надруковано:

Видавничо-поліграфічний центр “Візаві”
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
тел. (04744) 4–64–88, 4–67–77
e-mail: vizavi08@mail.ru
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006 р.